

AHISKA-ŞAVŞAT AĞZINDAN DERLEMELER-VI

Av. Hasan TORUN

Kelime derlemelerimizin altıncı bölümünde L-M-N harfleriyle başlayan söz varlığımızı takdim ediyoruz.

Kantarma: Atın yular takımı. *Kantarmay düz tut da hayvana ezgi verma!*

Kunçel: Mısır koçanları. *Kunçeli ver getsın mal-lara.*

Lafila-: Söz söyleyerek ikna etmek. *Qız bir lafla da sussun, çocux çox ağıladi.*

Laper: Basit ağaç kürek. *Mehdi eminin elına bir bax; maşallah laper kimi...*

Lapisqa: Birisine yazılan kısa mektup, pusula. *Bir lapisqa yaz da ver elıma gedem...*

Laqatqa/laqasqa: Sapan. *Tam quşa nişan al-dım, laqatqamın lastigi qopdi.*

Laş: Ağız-dudak kısmı. *Na laşlarını tökmışın ela?*

Laşıyan: Ağız büyük ve dudakları iri kimse (Leş yiyenden geliyor). *Bed bişedur, laşıyanın biri.*

Lazut: Mısır. *Bir kod lazudi töktüm degirmana, hayda ha enacağ.*

Leçek: Bir çeşit beyaz kadın başörtüsü, tül bent. *Merkeza gedacaysan, bir da leçeklux al bena.*

Leğma: Erimeye yüz tutmuş sulu kar. *Berf leğ-malanmış, az qala sivruldum da düşdüm.*

Lehla-: Nefes nefese kalmak, yorulmak. *İnsan on metro yol getmaynan ela lehlaar?*

Leke: Korkak kimse. *Aviyi görür gör-maz mali biraxıp qaçmış; fena leke bi-ridir.*

Lelevun: Karmakarışık. *Fena yaramaz-dur; ortaluği lelevun etmiş.*

Lelinci: Muhtaç, yalvaran. *Düşmaz qaxmaz bir Allah'dur; nasıl lelinci duru-ma düşdi baax.*

Lek: Bir ağaç çeşidi (akçaağaç). *Lek-dan ey xizek sürutması olur.*

Leqmat: Tatsız tuzsuz. *Bu çorba fena leqmat olmuş, na biçim yapmışın?*

Liğars: Etleri yumuşak, gevşek; Erin-gen, yavaş. *Liğarslanıp duriyersın; bi-raz çapux ol.*

Liğla-: Yemek içine doğranan ekme-ğin erimesi/dağılması; toprak kayması.

Fena yağmur yağdı, toprax liğladi galdi baş aş-şağı. Çadiyi suda doğradım, liğliyanda fena ey oliyer.

Lıpız: Kel kafa; üzerinde bitki olmayan tepe. *O tepeda ot mot, ağaç mağaç yoxdur; lıpız bir te-pedur. Başı lıpızlanmış.*

Lıqıs: Patatesin sulu ve dağılmayan çeşidi. *Ben lıqıs qartopi sevarım, anam da ela sevardi.*

Lobiya: Fasulye. *Lobiylar hama ha xaşar işdi-yer.*

Loda: Büyük ot yığını. *Bu lodanın oti bu qışı ça-rar.*

Loğ: Çok olgunlaşmış, çürümek üzere olan meyve. *Loğdur, tam yeyilacax zamanidur.*

Loğla-: Çürüyecek hale getirmek. *Ela loğlamış ki...*

Loğlan-: Bozulmaya yüz tutmak, zamanla su-yunu çekmek. *Armutlar fena loğlanmış.*

Lokora: Sümüklü böcek. *Bak, yaprağın üstün-da lokora var.*

Lolliklan-: Yuvarlanmak. *Yera düşdi, loliklandi getdi baş aşşağı.*

Lom: Demirden yapılmış küskü. *Lomi bir atdım taşın altına, qoca taşı qaldurdum attım.*

Lopo: Sulu, sulanmış, kaygan. *Bahar galdi, ağaçlara lopo düşmiş.*

Lule: Namlı. *Tüfegin lulesi paslanmış.*

Lurs: Çatıyı tutan, çatı kenarındaki ahşap kirişler. *Baca çürümüş da su axmış, lurslar da çürüyəcəx nerdaysa...*

Lülük: Tulumun bir parçası; delikli çeşme oluğu. *Su lülük dolusu axiyer.*

Maçarula: Bir çeşit armut. *Maçarula güzün yeyilur.*

Maçramuçra/cunacuna: Tarlalarda yetişen ve yenilen bir bitki. *Maçramuçray tuzla da ela gatur.*

Maçvi: Porsuk. *Maçvi xarmana girmiş.*

Mağ: Çatıda, bedevre sırasından her birine verilen ad. *Bir mağ qaldi bacay örtmaya.*

Mağlata: Gürültü, patırtı, karışıklık. *Mağlata etma ortaluği.*

Maqar: Dügünde gelini getirmeye giden topluluk. *Yoli kesin; maqar galiyer.*

Malux: Boyunduruk kayışını sıkıştırmaya yaran ahşap çivi. *Maluği tax da çevur.*

Manela: Ağaçtan yapılı küçük küskü/levye. *Manelaynan qaldur abela.*

Manqılda- manqırila-: Manda gibi bağırmaq. *Camuş kimi makıldama ola!*

Maran: Çerçevesinin içi dolu kağıt tekerleği, bütün tekerlek. *Hasan Usta ey maran ustasidur.*

Marsxi/çiğelek: Çilek. Axşama qadar bir tas marsxi topladım ancax.

Masalax: Çok ekşi. *Yoğurt köpürmüş da, ela olmuş ki masalax.*

Masat: Tırpan bileme taşı. *Bir iki masat çalem, tırpan kör olmuş.*

Masla-: İnek memesinden sütü gelmesi için dananın kısa bir süre emmesi. *Masliyx ki, inegin*

südi galmiyer.

Maşxala: Alev, meşale. *Çira maşxalası her terefi işıxlatti.*

Matli: Yiyecek maddelerinde türeyen kurtçuk. *Peynır matlılanmış, daha yeyilmaz!*

Mayınna-: Ağrının azalması; uzanarak dinlenmek; uyuyacak gibi olmak. *Yorulmuşım da, ela mayınnadım ki...*

Mayxoş: Hafif ekşi. *Bu mayxoş almadur.*

Mazi: Kağıt dingili. *Maziya sabon sürax biraz, nerdaysa yanacax.*

Mazman: Kıldan ip büken kimse. *Köye mazmannar galmiş!*

Meccana: Bedava. *Ben bu işda meccana çalışmam, yovmiye alurum.*

Meçeç: Siğil. *Meçeçima oxutdum da geçdi; edrefini da boya qaleminan çevurdi.*

Mehel: Vakit, zaman. *Evla mehliydi çıxdı getdi.*

Menç: Kalça. *Bögün bişe mencim ağriyer...*

Merek: Samanlık. *Merekda oti sepeta tepdim da inekların axşamluğunu hazırladım.*

Mertek: Definden sonra mezarın baş ve ayak kısmına dik olarak konan ve ölenin ismi ve ölüm tarihi yazılan şekilli ağaç parçası. *Babanın merteklarını Mülezim usta yapmışdı. Elifi görsa mertek zanar.*

Mesar: Çit/çeper tahtası. *Mallar mesari yıxmış da, tarlay bittevi maf etmişlar.*

Mesxal: Kırmızı küçük meyvesi olan bir ağaç ve meyvesine verilen isim. *Hayde meşaya mesxal toplamay gedax.*

Meşvela: Küçük kertenkele. *Abu qayalux meşvela dolidur.*

Mızımız: Her şeye konuşan kimse. *Fena mızımız bişedur.*

Midgül: Mevsimlik un ve yiyecekler. *Midgülümüzün axırı galdi nerdaysa.*

Mimilo: İbik. *Xorozun mimilosı büyük olur; tavuğunki daha küçükdur.*

Miyençi: Alışverişte arabulucu. *Gal da biza miyençilux et daha.*

Mogdam: Yardımlaşarak iş görenlerden her biri. *Mogdamınan qoştux tarlaları.*

Moloz: Başiboş, iş yapmayan, eringen. *Na moloz adamsın ola!*

Morbet: İş yapmaya başlamış erkek çocuk. *Çocux böyüdi da anasına yaylada morbetlux ediyer!*

Morçi: İkinci kere biçilen ot. *Begün ogeçada morçi biçacam.*

Morqan: Kabuğu şal boyamada kullanılan bir ağaç türü. *Morqanın kabuğu lazım.*

Mosxi/motsi: Yaban mersini meyvesi ve ağacı. *Mosxi şekera da ey oli-yemiş.*

Mostura: Gösteriş. *Mosturalux etma.*

Mosxepil: Derli toplu, tertipli, düzenli. *Dağunux olma, mosxepil ol.*

Moz/mozik: İki yaşında dana. *Bizim moziklar ey para edar.*

Mucrim: Paramparça. *Mucrim olasin inşallah.*

Muçiyaş: Yer elması. *Bu sene bizim tallada ey muçiyaş var.*

Muçla-: Gelişigüzel buruşturmak, kırıştırmak, hırpalamak. *Elındaki kağıdı muçla da at. Gal bir muçliyem sani.*

Muçuçul: Uyuşuk. *Na muçuçul bişesin.*

Mudara: İşe yaramaz, uygun yapılmamış. *Yapduğı feşxuna bax hala, fena mudara.*

Muğber: Hasım. Birbirine kötülük düşünenler. *Onnar birbirına muğberdurlar.*

Munyan: İşe yaramayan, zayıf. *Bizim davar fena munyan kaldı.*

Muqeriz: Düşüp paramparça olmak; yok olmak. *Sani muqeriz olasin.*

Mur: İs. *Çiradan elim murlandı.*

Mürgulla-: Uyumlamak. *Ela bişe mürgulladım ki...*

Muriqata: Yüze siyah sürülmesi hali, siyah-beyaz alacalı. *Yüzi müriqata olmuş.*

Musmar: Büyük çivi. *Oraya bir musmari yolla baxem nasıl möhgem oliver!*

Muşla-: Solumak, sesli nefes almak. *Ola na muşliyersin?*

Muzevilla-: İhbar etmek. *Getmiş da muzevilla-mış candarmaya.*

Müşavara/müşevre: Anlaşmak üzere karşılıklı sohbet. *Bu işi bir müşavara edax.*

Nacax: Baltanın küçüğü. *Nacağı aldım da geca yola çıxdım.*

Naçar: Çeresiz, işe yaramaz. *Qocasi quyda öldi, qari naçar qaldı...*

Nadır: Kusurlu. *Ondan gelin olmaz, nadırlıdır.*

Nağavra: İç organ. *Deşilmiş da nağavraları dişari çıxmış.*

Nağvela: Zehirli, ekşi, acı. *Yeyilmaz, ela ki nağvela.*

Nakat: Çapa yaparken işlenerek götürülün şerit, bitkilerin dibinden geçen su yolu. *Lazutlara suyu nakatladım, yeni galdım.*

Nalev: Yıpranmış tırpan ya da bıçak ağzı. *Tırpan nalevlanmış, artux bişeya yaramaz.*

Napesqal: Ağaçtan koparılmış küçük bir parçacık, kıymık. *Elıma napesqal batı.*

Napızar/napuzar: Kapı önündeki tarla. *Bu sene napızara lazut ekem diyerim.*

Narınci: Nar kırmızısı. *Rengi narınci olsun, oni hazediyerim.*

Nasibur: Kumaş kenarı. *Nasiburi sokülmüş, abuni bir yap.*

Nat: Tırpan sapı. *Nati egilmiş, bu daha etmaz!*

Nataş: Çıra parçası. *Bir nataş çıra olsa ey olur, get da meşadan gatur.*

Natesul/netisül: Yanmış bez külü. *Peygamberimizin kanaması natesulınan durmuş.*

Naxır: Büyükbaş hayvan sürüsü. *Bir uyuz dana bir naxırı boxlar.*

Naxsit: Bir çeşit armut. *Naxsit sipelanınca gözal oliver.*

Neker: Kışın hayvanlara yedirilmek üzere kesilen yapraklı meşe dalı demetleri. *Bir günde otuz kona neker kırdım.*

Nikor: Hayvanların alnındaki beyaz bölge. *Bizim nikor öküz bişe topalliyer.*

Niqart: Kuş gagası. *Pox yiyan karğa nikartından belli olur.*